

Aan de gemeenteraad

datum	16 mei 2024
behandeld door	Sander Moret
ons kenmerk	2024-0048661
onderwerp	Businesscase Cultuurplatform

Geachte raadsleden

De businesscase Cultuurplatform nadert zijn voltooiing. Een eerste -door alle deelnemers gedragen- rapportage met conclusies en richtinggevend uitgangspunten kan worden gepresenteerd, vervolgcacties zijn in gang gezet. In deze RIB informeren wij u over de uitkomsten tot nu toe en het vervolgproces.

Achtergrond

Eind 2021 verstrekte het college de opdracht voor een businesscase Cultuur: het inrichten van een cultureel platform om verbinding tussen culturele activiteiten te bevorderen en daarmee tegelijkertijd te onderzoeken of het mogelijk is vanuit een samenhangende visie en inzet te komen tot een kostenbesparing. Het college stelde hierbij de volgende randvoorwaarden: het proces om tot een platform te komen moet participatief worden ingericht en waar mogelijk moet de culturele sector worden behouden en versterkt voor alle inwoners in Papendrecht. Ook waren er twee 'inhoudelijke' voorwaarden: het cultuurmenu binnen het onderwijs en een zaal voor minimaal schoolvoorstellingen blijven behouden. In de raadsvergadering van 8 juli 2021 is de financiële taakstelling opgehoogd van de originele € 50.000,- naar € 75.000,- om dekking voor een kleinere bezuiniging op de bibliotheek te vinden.

Gezien de wens van het college om de cultuursector zélf het platform in te laten richten zijn de bijeenkomsten begonnen nadat alle Coronamaatregelen waren afgeschaald (voorjaar 2022). Gesprekken hebben geleid tot een gezamenlijk advies, waarbij een mogelijke blauwdruk is neergelegd voor de inrichting van een platform én partijen afspraken onderling hebben gemaakt. Daarnaast zijn verwachtingen uitgesproken naar de (rol van) de gemeente. De resultaten van die gesprekken zijn per fase uitvoerig beschreven in het cultuuradvies BCCP (als bijlage 1 bijgevoegd). Samengevat hierover het volgende:

Deelnemende partijen

Initieel zijn de volgende instellingen/partijen genoemd om de businesscase uit te werken:

- Jeugdtheaterschool
- Muziekvereniging Excelsior
- Oranje comité Papendrecht
- Stichting Lichtjesfeest
- Recreatie en Cultuurholding BV (Theater De Willem)
- Stichting cultuureducatie (Muziekschool ToBe)
- Stichting Huiskamer
- Stichting Culturele raad
- Volksuniversiteit

Zowel de Stichting Huiskamer als het Oranje comité Papendrecht hebben zich teruggetrokken uit de businesscase, met als argument dat zij jaarlijks een bijdrage lever(d)en met een evenement en zich daarom onvoldoende herkenden in de doelstellingen van een cultureel platform. In een later stadium sloten de Bibliotheek en RTV-Papendrecht zich bij het platform aan.

Resultaten

De eerste gesprekken leidden tot de volgende opbrengsten/conclusies:

1. Het gezamenlijk aanbieden van producten vereist een cultuurbeleid of op z'n minst een aantal (inhoudelijke) uitgangspunten waar 'gezamenlijke cultuurproducten' aan moeten voldoen. Deze uitgangspunten zijn nu onvoldoende helder.
2. Gezamenlijke presentatie van cultuurproducten, resulterend in meer samenwerking en het gezamenlijk aanbieden van producten gebeurt nu onvoldoende en verdient meer aandacht en samenwerking
3. Gezamenlijke huisvesting. Gezien de opgaven rond het maatschappelijk vastgoed op het gebied van duurzaamheid heeft de gemeente vastgoedbeleid ook een onderwerp van gesprek gemaakt en ook het daaruit volgend accommodatiebeleid. Deelnemende partijen hebben de stellige overtuiging dat gezamenlijke huisvesting een substantiële bijdrage levert aan inhoudelijke samenwerking.
4. Veel instellingen hebben een geschiedenis met de gemeente in die zin dat er in het verleden vaak 'maatwerk' is geleverd. Wat wél en wat niet wordt gesubsidieerd is vaak de resultante van individuele afspraken uit het verleden. Die werkwijze draagt niet bij aan opbrengst 1. Opvallend is ook dat er veel afspraken zijn gemaakt over 'stenen'. Niet alle (subsidie)middelen zijn gerelateerd aan activiteiten.
5. Veel activiteiten worden georganiseerd met en door vrijwilligers. Hierdoor zijn veel activiteiten financieel toegankelijk, maar de gemiddelde leeftijd van de vrijwilligers is hoog, het organiseren van opvolging of vervanging bij (tijdelijke) uitval is niet altijd mogelijk. Het risico bestaat dat niet alle activiteiten in de toekomst (op dezelfde manier en voor dezelfde prijs) kunnen worden georganiseerd.

Op basis van deze opbrengsten en conclusies zijn door de gezamenlijke Cultuurorganisaties de volgende stappen gezet:

- In januari 2023 is een *handvest* aangeboden aan de raadscommissie door de *gezamenlijke Cultuurorganisaties* Papendrecht (zie hiervoor bijlage 2), nu genaamd Cultuurplatform. Ook de Bibliotheek en RTV Papendrecht hebben zich hierbij aangesloten. Kort samengevat hebben de organisaties voor zichzelf het doel gesteld om met hun culturele activiteiten waar mogelijk een bijdrage te leveren op doelstellingen uit het coalitieakkoord. De gemeente ondersteunt dit initiatief met een procesbegeleider.
- Met de conclusie en opmerkingen rond huisvesting en de hoogte van de bedragen die hierin omgaan voor wat betreft de subsidies in 'stenen' is een relatie gelegd met de ontwikkeling van vastgoed- en accommodatiebeleid / IHP en daarinbinnen specifiek het accommodatiebeleid ten aanzien van de cultuurinstellingen. Dit is uitgemond in het haalbaarheidsonderzoek MFA dat is gestart als onderdeel van de gebiedsontwikkeling rondom de van der Palmstraat en de nieuwbouw van de VO-scholen Willem de Zwijger en CSG De Lage Waard.

Ook zijn er een aantal aanbevelingen gedaan omtrent de verwevenheid tussen de Stichting Culturele Raad, de Culturele Raad en het platform.

Na verdere samenwerking hebben de instellingen -neergelegd in hun Handvest- gevraagd om begeleiding bij het samenwerken en oriëntatie op maatschappelijke doelen (wat is praktisch, waar ligt de behoefte). Hiervoor zijn een aantal inspiratie-bijeenkomsten georganiseerd met onder andere St. Leergeld, Sterk Papendrecht en Suppord.

Oogst van deze bijeenkomsten is een gezamenlijke stip op de horizon

- Duidelijkheid status van het cultureel platform. Gemeente geeft hiervoor kaders met betrekking tot de organisatievorm en positionering (taken/functie)
- Een meerjarig gezamenlijk cultuurprogramma. Dit uit zich in een beschrijving van alle gesubsidieerde culturele *activiteiten* (ook de activiteiten van het theater) waaruit samenwerking en samenhang tussen bestaande en nieuwe activiteiten blijkt.

- Deze gesubsidieerde culturele activiteiten dragen bij aan de sociale en culturele doelstellingen van gemeente Papendrecht en staan in verbinding met andere beleidsterreinen en de meerjarenbegroting. De gemeente stelt hiervoor kaders (prioritering en focus)
- Verstevenigen van de verbinding met doelgroepen. Ook hier: prioritering en focus.

Los van de gezamenlijke stip op de horizon is geconstateerd dat het proces niet altijd de vaart heeft die vanuit de gemeente is/wordt gewenst. Bestuurswisselingen (bijeenkomsten met vaak verschillende personen), het stoppen van de Culturele (Advies)Raad en wisselende samenstelling van het cultureel platform zijn hier mede debet aan. Belangrijke factor is dat veel gebeurt door vrijwilligers die bij uitval steeds lastiger (tijdelijk) te vervangen zijn en zeker steeds lastiger opvolging kan worden georganiseerd. Dit alles heeft consequenties voor de toekomstige invulling en organisatie van culturele activiteiten. Aan de procesbegeleider is gevraagd het college, in afstemming met de instellingen, te adviseren over het vervolgtraject

Verder procesverloop

De projectleider heeft begin 2024 haar advies opgeleverd over de begeleiding van samenwerking tussen de deelnemers van het Cultuurplatform. De belangrijkste punten zijn:

- Sturen op een verdieping van de relatie tussen deelnemers van het Cultuurplatform
- Sturen op een verdieping van de relatie tussen deelnemers van het Cultuurplatform en maatschappelijke partners
- Sturen op aansluiten van activiteiten bij maatschappelijke doelen en het effect van activiteiten zichtbaar maken
- Vanuit gemeente duidelijkheid geven aan de deelnemers over subsidies op het vlak van hoogte, bestemming, verantwoording en eventuele stimulans.
- Verdere begeleiding van het proces van samenwerking tussen de deelnemers van het Cultuurplatform is door de deelnemers gewenst
- Het Cultuurplatform beoogt het aanspreekpunt voor het culturele veld van Papendrecht te worden
- Het organiseren van de mogelijkheid voor andere (cultuur)organisaties om als niet-deelnemer ook aan te haken bij het Cultuurplatform.

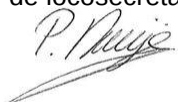
De status van het Cultuurplatform wordt nader bepaald.

Raadbetrokkenheid

In de loop van Q3 2024 informeren wij u over voortgang op inhoud en proces en verdere concretisering van afspraken met en tussen deelnemende culturele instellingen en de (financiële) gevolgen daarvan. De deelnemende instellingen hebben aangegeven graag een rol te willen spelen in de presentatie hiervan, waarmee tevens -conform eerdere toezegging van de portefeuillehouder- zij graag hun handvest waarin voornemens en ambities zijn verwoord willen toelichten.

We hopen u met deze brief goed te informeren over de voortgang van de Businesscase Cultuurplatform en kijken uit naar onze samenwerking met u hierin.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Papendrecht,
de locosecretaris, de locoburgemeester,

P. Naeije

A.M.J.M. Janssen

bijlage 1 Cultuuradvies van de makelaar
bijlage 2 Handvest Cultuurorganisaties

Cultuuradvies van de Cultuurmakelaar

Voor de gemeente Papendrecht

Januari 2024

Mari Stikvoort (Cultuurmakelaar)
Jolinda van Dijk (Manager SOC)

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Cultuurpartners in Papendrecht.....	3
3.	Procesbeschrijving.....	4
3.1.	Een goede start.....	4
3.2.	Een eerste schets.....	5
3.3.	Advies- en begeleidingstraject concretiseren	6
3.4.	Ontmoetingsmomenten Cultuurplatform.....	6
4.	Inzichten na de eerste zes maanden	8
4.1	Bijdragen aan maatschappelijke doelen uit het Bestuursakkoord.....	8
4.2	Samenhang van het aanbod	10
4.3	Samenwerking tussen cultuurpartners en andere maatschappelijke partners	12
4.4	De organisatie van het Cultuurplatform.....	13
5.	Aanbevelingen voor het vervolg.....	15
5.1	Betekenisvolle bijdragen aan de maatschappelijke doelen van het Bestuursakkoord.....	15
5.2	Samenhang van het aanbod	18
5.3	Samenwerking met andere partners en verbinding maken met doelgroepen.....	19
5.4	Organisatie van het platform.....	19
6.	Te nemen acties.....	21
6.1	Scheppen van heldere kaders en verwachtingen.....	22
6.2	Zichtbaar cultuurprogramma	23
	Bijlagen	24
A.	Opdrachtschrijving Cultuurmakelaar Cultuurparticipatie	24
B.	Eindrapport Businesscase Cultuurplatform.....	24
C.	Handvest Cultuurorganisaties voor de Raad	24
D.	Bestuursakkoord Samen maken wij Papendrecht 2022-2026	24
E.	Aanpak cultuurparticipatie Papendrecht	24
F.	Verslagen inspiratiebijeenkomsten	24
G.	Cultuur dichtbij - Hoe culturele instellingen in de regio Haaglanden cultuurparticipatie vergroten	24
H.	Input cultuurpartners – Aanzet tot Cultuurprogramma.....	24
I.	Code Diversiteit & Inclusie.....	24

1. Inleiding

De gemeente Papendrecht staat voor een sterk en wendbaar cultuurveld. De gemeente verwacht dat cultuurpartners zich inzetten voor maatschappelijke doelstellingen uit het 'Bestuursakkoord Samen maken wij Papendrecht 2022-2026' (Bestuursakkoord, bijlage D), zoals cultuurpartners hebben aangegeven in het Handvest cultuurorganisaties voor de Raad (Handvest, bijlage C).

De cultuurpartners doen al veel, maar er kan meer. Om dit te bereiken is, onder begeleiding van de cultuurmakelaar, onderzocht welke bijdragen cultuurpartners van het Cultuurplatform nu al leveren en welke ruimte er nog is om te komen tot een zichtbaar, divers en inclusief aanbod voor bewoners van Papendrecht. Dit proces met de cultuurpartners startte in april en eindigde in november 2023. Dit rapport bespreekt de resultaten van een periode van zes maanden, vanwege de beperkte beschikbaarheid van de cultuurmakelaar in juni en de zomerstop in juli en augustus.

Meer informatie over de opdracht is terug te vinden in "Opdrachtbeschrijving cultuurmakelaar cultuurparticipatie 1 april 2023 – 1 februari 2024 (Opdrachtbeschrijving, bijlage A).

2. Cultuurpartners in Papendrecht

De cultuurpartners van het Cultuurplatform in Papendrecht hebben begin 2023 een 'Handvest Cultuurorganisaties voor de Raad' (Handvest, bijlage C) geschreven en deze aan de raad gepresenteerd. De cultuurpartners tonen hierin hun oprechte betrokkenheid bij het cultuurbeleid en maatschappelijk beleid van de gemeente Papendrecht.

Dat sluit aan bij de beweging die de afgelopen jaren is ingezet door de gemeente Papendrecht en die zich laten samenvatten in drie belangrijke pijlers:

1. Samenhang en samenwerking tussen cultuurpartners.
2. Gericht op de maatschappelijke doelen uit het Bestuursakkoord Samen maken wij Papendrecht 2022-2026 (Bestuursakkoord, bijlage D).
3. Aangescherpte subsidie-afspraken.

De stip op de horizon is dan ook: *Een gezamenlijk (meerjarig) cultuurprogramma voor Papendrecht zichtbaar maken waarin activiteiten bijdragen aan de maatschappelijke doelen uit het Bestuursakkoord 2022 – 2026.*

Specifieke subsidie afspraken en afspraken over huisvesting hebben eerder in het traject van het Cultuurplatform een rol gespeeld. Ze zijn echter geen onderdeel van deze opdracht. Deelnemende partijen (cultuurpartners genoemd in dit stuk) aan het Cultuurplatform:

Cultuurpartner	Vertegenwoordiger	Aandachtspunt
Theater de Willem	Erik Groeneweg	
Jeugd Theaterschool Papendrecht	Erik Groeneweg	Geen eigen vertegenwoordiging
Muziekvereniging Excelsior Papendrecht	Rutger Tromp	
Stichting Culturele Raad	Cuna Rupert en Wendy van der Hoeven	Na kennismaking traject gestopt
Stichting Lichtjesfeest	Heine Tillema	
ToBe Muziek (onderdeel van Stichting Cultuureducatie)	Johanne Leemans	
Volks Universiteit Papendrecht	Cuna Rupert en Joke Boer (v.a. november 2023 Jan Vroom, i.p.v. Cuna Rupert)	Joke Boer tijdelijke vervanging bestuur
Bibliotheek AanZet	Esther de Vries	Later aangesloten (v.a. 12-10-2023)
RTV Papendrecht	Hans Hulswit	Later aangesloten (v.a. 8-11-2023)

St. Oranjecomité heeft destijds mede het Handvest getekend, maar zich later teruggetrokken uit het Cultuurplatform.

Het traject is opgebouwd uit verschillende stappen, waarin elke stap voortborduurt op de bevindingen vanuit de vorige. Dit iteratieve proces geeft flexibiliteit en staat toe dat het traject meebeweegt met de actuele gebeurtenissen en dynamische processen die inherent zijn aan samenwerkingsopdrachten. De resultaten per onderdeel zijn terug te vinden in dit document en/of als bijlage.

Tijdspad 2023	Acties	Resultaat
April	Start gesprek	Beschrijving opdracht en historie vanuit Gemeente Papendrecht
April en mei	Gesprekken cultuurpartners, stakeholders, gemeente en achtergrond onderzoek	Cultuurveld schets en profiel van de verschillende cultuurpartners (Onderdeel van 'Aanpak cultuurparticipatie Papendrecht', bijlage E)
	Opstart Seizoen opening	Beeldvorming huidige samenwerking stijl en communicatie
Juni	Plan van aanpak presenteren aan Wethouder en beleidsmedewerker	Prioriteiten opdracht aangepast (Aanpak cultuurparticipatie Papendrecht, bijlage E)
Zomerstop		
Augustus t/m november	Inspiratie bijeenkomsten	Netwerk maatschappelijke partners opbouwen, kennis verzamelen nieuw doelgroepen, samenwerking verder vormgeven
November en december	Vormgeving en invulling advies en vervolgtraject	Cultuuradvies van de cultuurmakelaar aan Gemeente Papendrecht

3. Procesbeschrijving

3.1. Een goede start

Uit verschillende documentatie en gesprekken¹ bleek dat er meerdere belangen spelen. Het is belangrijk hier te noemen dat er verwarring was bij de cultuurpartners of er nu wel of geen financieel aspect kleefte aan het proces. De gemeente heeft ervoor gekozen om te onderzoeken of de beoogde samenwerking van de cultuurpartners leidt tot efficiency met mogelijk de bijbehorende kostenbesparing. De verwachting is dat er door de toekomstige herhuisvesting een bezuiniging wordt gerealiseerd. Dat is echter niet zeker, wat tot spanning en onzekerheid leidt bij cultuurpartners. De gemeente heeft de cultuurmakelaar op het hart gedrukt dat er geen bezuinigingsdoel is in dit traject. Bij de verschillende cultuurpartners, die deels afhankelijk zijn van de verstrekte subsidies, werkt dit beeld desondanks nog steeds door.

a. Vertrouwen en veiligheid creëren

Innovatie, verandering en samenwerking zijn de sleutelwoorden in dit traject. Er is geen eenvoudige opdracht neergelegd bij de cultuurpartners en de gemeente Papendrecht. Als cultuurpartner word je gevraagd om je eigen diensten en producten onder de loep te nemen, af te stemmen met andere organisaties en waar mogelijk samen te werken. Dat vraagt vertrouwen van de verschillende cultuurpartners en het creëren van een veilige omgeving om hulp te vragen en/of kritische vragen te stellen.

¹ Opdrachtoomschrijving cultuurmakelaar cultuurparticipatie (bijlage A), Eindrapportage Businesscase Cultuurplatform (bijlage B), Handvest cultuurorganisaties voor de Raad (bijlage C), Bestuursakkoord Samen maken wij Papendrecht (bijlage D), Intakegesprekken met Jolinda van Dijk (Manager SOC) en Ardwil Goedegebuur (gemeente Papendrecht)

De cultuurmakelaar heeft dit gecreëerd door een open en persoonlijke relatie aan te gaan met elk van de cultuurpartners, vanuit gelijkwaardigheid en nieuwsgierigheid.

b. Van binnenuit transformeren voor een duurzame transitie

Een cultuurprogramma 'van buitenaf' opstellen heeft het voordeel dat het relatief objectief kan worden vormgegeven en vrij snel opgezet en uitgerold kan worden. Nadeel aan deze aanpak is dat de deelnemers aan het programma geen eigenaar zijn. Men is niet intrinsiek gemotiveerd om het programma te onderhouden of verder te ontwikkelen.

De gemeente Papendrecht gaf bij aanvang van de opdracht aan dat de gemeente de keuze van de maatschappelijke doelen bij de cultuurpartners wil houden. Daarin krijgen ze alle vrijheid binnen de kaders van de maatschappelijke doelen uit het Bestuursakkoord.

Deze intern gedreven benadering voor transformatie vraagt tijd en afstemming en is een proces van stappen zetten naar elkaar, zowel door cultuurpartners als gemeente. Dit proces is niet te forceren.

Samenvattend start de cultuurmakelaar met de volgende uitgangspunten:

- Het Cultuurplatform is gemotiveerd om de doelen in het Handvest te realiseren. De vraag is vooral 'hoe'?
- Kracht en expertise van de cultuurpartners zijn leidend. De rol van de cultuurmakelaar is begeleidend en ondersteunend van aard.
- Gedurende het proces worden keuzes gemaakt in samenspraak tussen de cultuurpartners en gemeente. De cultuurmakelaar geeft hier begeleiding en vorm aan.
- Tijdens het proces wordt de samenwerking tussen de cultuurpartners verfijnd en vergroot door middel van reflectie en het gezamenlijk bouwen aan een cultuurprogramma.

3.2. Een eerste schets

Na de individuele kennismakingsgesprekken ontstond er in juni 2023 een schets van het culturele veld in Papendrecht en de uitdagingen van het Cultuurplatform. De bevindingen zijn beschreven in 'Aanpak cultuurparticipatie Papendrecht' (bijlage E). Onderstaande punten geven dit kort weer.

a. Het Cultuurplatform is (nog) geen geheel

Terwijl de cultuurmakelaar en de gemeente praten over het Cultuurplatform als bestaande identiteit, is het beeld bij de cultuurpartners anders. Zij hebben weliswaar het Handvest geschreven maar zij kijken, zonder uitzondering, niet naar zichzelf als groep. Zij zien zichzelf als losstaande organisaties die in gesprek zijn met de ander.

Wens van de cultuurpartners is om ook niet gesubsidieerde cultuurorganisaties te betrekken als het gaat om het cultuurprogramma voor iedereen in Papendrecht, om te komen tot een zo divers en inclusief mogelijk aanbod.

b. Korte lijnen tussen alle betrokkenen

Veel cultuurpartners kennen elkaar en zijn op verschillende manieren professioneel en persoonlijk met elkaar verbonden. Ook hebben de cultuurpartners ieder een eigen historie met de gemeente Papendrecht opgebouwd, dit wordt ook signaleerd in het Businesscase.

Ondertussen wordt door de gemeente, vanwege de korte lijnen, tijdens het proces al een beroep gedaan op leden van het Cultuurplatform. De gemeente roept de cultuurpartners bijvoorbeeld op om actie te ondernemen zoals het gezamenlijk organiseren van de opening van het cultureel seizoen. Dit sluit aan bij de doelen van het Handvest, nl. het toegankelijk maken van kunst en cultuur voor zoveel mogelijk inwoners van Papendrecht.

c. Verschillen zijn er

Net zoals is genoemd in het Businesscase (bijlage B) zijn er verschillen tussen de cultuurpartners. Hierdoor zijn er zichtbare verschillen in bijvoorbeeld het aantal activiteiten gedurende het jaar en de prijs die de klant hiervoor betaald. Er zijn echter ook minder zichtbare verschillen die in het Cultuurplatform naar boven komen: de manier van werken (informeel vs. formeel), verwachtingen (van elkaar of wat het betekent om samen te werken), doorlooptijd van projecten (relatief snel, of juist langzaam) en de terechte of onterechte waardering van zichzelf en anderen.

d. Maatschappelijke doelen worden soms al behaald

De cultuurpartners zijn zich bewust van de opbouw van hun programma en hoe deze bijdragen aan maatschappelijke doelen. Denk hierbij bijvoorbeeld onder andere aan:

- De prikkelarme voorstellingen in Theater de Willem
- De sterke community onder jongeren van Excelsior
- Het laagdrempelige en toegankelijke aanbod van Culturele Raad Papendrecht
- Het 'Trots op Papendrecht' programma van RTV Papendrecht
- Het gratis toegankelijke Lichtjesfeest voor alle inwoners, rijk aan cultuur en erfgoed juist door de samenwerking tussen een groot aantal cultuurpartners in Papendrecht.

3.3. Advies- en begeleidingstraject concretiseren

De opdracht voor de cultuurmakelaar is om het Cultuurplatform te begeleiden en een adviesrapport samen te stellen voor de gemeente. De opdracht (zoals geformuleerd in H2) is onder te verdelen in 3 componenten:

- *Een gezamenlijk (meerjarig) cultuurprogramma voor Papendrecht zichtbaar maken waarin,*
- *Activiteiten bijdragen aan de maatschappelijke doelen uit het Bestuursakkoord 2022 – 2026,*
- *Waar mogelijk ook in samenwerking.*

Deze drie componenten vormen de ruggengraat van het rapport en komen steeds terug, in de volgorde van hun prioriteit voor de gemeente Papendrecht.

Om het bovenstaande te realiseren betekent dit voor de cultuurmakelaar dat de volgende drie onderdelen uit deze opdracht aan bod moeten komen tijdens de bijeenkomsten van het Cultuurplatform:

1. Bijdragen aan maatschappelijke doelen:
Ten eerste is het belangrijk om duidelijkheid te krijgen over welke maatschappelijke doelen uit het Bestuursakkoord door de cultuurpartners omarmt worden. Ook is het belangrijk om erachter te komen op welke manier de partners dit in grote lijnen voor zich zien.
2. Samenhang van aanbod:
Daarnaast is het van essentieel belang om de maatschappelijke doelen met elkaar af te stemmen. Het gaat hier vooral om de samenhang aan aanbod waardoor een zo breed mogelijk aanbod wordt gecreëerd zoals aangegeven in het Handvest.
3. Samenwerking tussen de cultuurpartners:
Als laatste vraagt het creëren van samenhang ook dat cultuurpartners samenwerken en tot instemming komen.

“We zijn allemaal appels en peren, groen en rijp door elkaar. Er zijn amateurs, vrijwilligers en professionals, podiumkunsten en cursussen taal. Het is niet te vergelijken met elkaar.”

Uitspraak van een deelnemer aan het Cultuurplatform na afloop van één van de eerste bijeenkomsten

De vraag is of de cultuurpartners samenwerken om van deze appels en peren een mooi ‘stilleven’ te maken? Of wordt het één geheel in ‘een frisse smoothie’? Of is men tevreden met een ‘fruitsalade’? En wie beslist wat het wordt? Er worden veel mogelijkheden gezien in het gezamenlijke oppakken van maatschappelijke doelen. Gezien de verschillen is er van ‘een frisse smoothie’ geen sprake. Waar sommige partijen neigen naar een zorgvuldig uitgelicht ‘stilleven’, zijn andere partijen wel nieuwsgierig naar de mogelijke ‘fruitsalades’ die kunnen ontstaan door samen aanbod te creëren.

Bovenstaande leidde tot een ‘twee-sporen’ aanpak tussen augustus en november 2023. (Voor meer details zie ‘Aanpak cultuurparticipatie Papendrecht’, bijlage E). Begeleiding van het platform is gericht op het gelijktijdig bijdragen aan inhoudelijke verdieping van kennis over maatschappelijke doelen en, door de vormgeving het versterken van de samenwerking en interactie tussen cultuurpartners en maatschappelijke partners.

3.4. Ontmoetingsmomenten Cultuurplatform

Om beweging en verandering te faciliteren is er gekozen voor terugkerende interventies waarin inspiratie, uitwisseling en kennisdeling centraal stond. Dit waren maandelijkse ontmoetingsmomenten waarvoor alle leden van het Cultuurplatform waren uitgenodigd. Het achterliggende doel was om lucht, creativiteit en flexibiliteit aan het proces toe te voegen.

Het Cultuurplatform bezocht steeds andere locaties, er zijn gastsprekers uitgenodigd passend bij de invulling van de ontmoeting. Voor meer informatie zie 'Verslagen inspiratie bijeenkomsten', bijlage F.

a. Sessie 1: Delen van eigen impact en ruimte voor verbinding (24.8.2023)

Tijdens deze eerste ontmoeting stonden er twee vragen centraal: Het huidige bijdragen aan maatschappelijke doelen door de cultuurpartners, en het eigen beeld bij samenwerking.

De inventarisatie die volgde is terug te vinden in 'Verslagen inspiratie bijeenkomsten' (bijlage F).

Het overzicht en gesprek leverde belangrijke inzichten op voor de deelnemers:

- Wij richten ons nu vooral op 'Zorg en Welzijn' en 'Sport en cultuur'.
- Wij kunnen een bijdrage leveren, maar de uitdaging niet oplossen.
- Activiteiten kunnen effect hebben op meerdere maatschappelijke doelen.
- Dat er bijdragen geleverd kunnen worden aan minder voor de hand liggende thema's uit het Bestuursakkoord zoals een bruisend centrum (drempelverlagend) of schuldenproblematiek (vergroten van bewustzijn). De diversiteit in doelgroepen en thema's was ruimer dan men oorspronkelijk dacht.
- De doelen in het Bestuursakkoord bieden veel ruimte voor interpretatie. De cultuurpartners willen écht impact maken en het is dan belangrijk om te weten met welke onderdelen men bezig is.
- Naast dat cultuurpartners meer zicht moeten krijgen op de uitdagingen en wensen van de verschillende maatschappelijke domeinen, moeten ook de verschillende partners uit deze domeinen meer beeld krijgen van wat culturele partners voor hen kunnen betekenen
- De diversiteit in aanpak was ook zichtbaar in de beelden bij samenwerking. Sommige partners richtten zich vooral op het einddoel en het te bereiken resultaat. Andere partners zijn benieuwd naar nieuwe, nog niet bekende, uitkomsten.
- Er zijn partners die wensen om met elkaar nieuwe producten vorm te geven, terwijl anderen vooral willen dat er 'naast elkaar' een scala aan opties ontstaan. In dit stadium, is het nog te vroeg om hier keuzes in te maken. Het doel van deze bijeenkomst was het verkennen en uitspreken.

b. Sessie 2: Bereiken van kwetsbare doelgroepen (12.10.2023)

Het doel van deze bijeenkomst was het vergroten van kennis over het onderwerp (kwetsbare en moeilijk te bereiken doelgroepen) en vergroten van samenwerking binnen en buiten het Cultuurplatform. Gast aan tafel was voorzitter van Stichting Leergeld.

We bespraken onder andere:

- Praktisch inzicht welke succesfactoren er zijn in het betrekken van kwetsbare doelgroepen.
- Hoe de cultuurpartners en Stichting Leergeld over en weer hun zichtbaarheid kunnen vergroten.
- Aantrekkelijk aanbod om direct of via Stichting Leergeld aan te bieden aan deze doelgroep.
- Financiële mogelijkheden door/van Stichting Leergeld om de cultuurparticipatie van kinderen uit laaginkomen gezinnen te vergroten.

Het werd helder dat men op zoek moet naar een gedeeld belang en voordeel voor zowel Stichting Leergeld (de maatschappelijke partner), de doelgroep van Stichting Leergeld (doelgroep) en de cultuurpartners. In dit geval is Stichting Leergeld op zoek naar samenwerkingen waardoor gezinnen meer gebruik maken van cultuur.

Cultuurpartners vinden het soms lastig om nieuwe doelgroepen te bereiken.

Het onverwachte inzicht dat Stichting Leergeld niet alleen openstaat voor samenwerking maar die juist wil opzoeken heeft voor meerdere deelnemers de drempel verlaagd om contact te initiëren met andere potentiële samenwerkingspartners.

c. Sessie 3: Verkennen van het welzijn onder jongeren (8.11.2023)

Ter verdieping van de sessie werd deze keer ook het beleid van de gemeente besproken op dit vlak. Gasten aan tafel waren jongerenwerker Suppord voor de leeftijdsgroep 12-21 jaar en regisseur Zorg en Welzijn.

Gespreksonderwerpen waren:

- Kennismaking van de cultuurpartners met Support en de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling (MO).
- Verkennen van de mogelijkheden om te komen tot samenwerking, de voorwaarden voor samenwerking en het doel van samenwerking.
- Interesses van jongeren en hoe cultuurpartners verder ontwikkeling kan ondersteunen.
- De regisseur Zorg en Welzijn drukte de cultuurpartners op het hart om niet 'zonder concrete vraag aan het werk te gaan'.

Concrete actie uit deze laatste bijeenkomst is het onderzoek of er door de samenwerkingspartners een jongerenevenement kan worden vormgegeven dat voor en door jongeren wordt georganiseerd (onder begeleiding van verschillende samenwerkingspartners). Dit zou een opmaat kunnen zijn voor activiteiten benoemd als maatschappelijke doelen in het Bestuursakkoord (zie hoofdstuk 8.3).

4. Inzichten na de eerste zes maanden

De cultuurpartners tonen hun oprechte betrokkenheid bij het cultuurbeleid en maatschappelijk beleid van de gemeente. De afgelopen zes maanden is onderzocht welke bijdragen cultuurpartners van het Cultuurplatform nu al leveren en welke ruimte er nog is om te komen tot een meer samenhangend, zichtbaar, divers en inclusief aanbod voor bewoners van Papendrecht².

Voorafgaand aan het eerste onderdeel is het belangrijk om nogmaals te benoemen dat er grote verschillen zijn tussen cultuurpartners. Daarbij komen de Jeugdtheaterschool en RTV Papendrecht minder aan bod.

4.1 Bijdragen aan maatschappelijke doelen uit het Bestuursakkoord

Onderstaande punten a. t/m e. komen direct of indirect uit het Bestuursakkoord en zijn in die hoedanigheid aan bod gekomen tijdens het onderzoek. Door de verschillen tussen de cultuurpartners zijn er ook verschillen in de doelmatigheid en het effect van de bijdragen aan maatschappelijke doelen. Bijvoorbeeld enerzijds een actie waarbij bewoners van het Odensehuis meewerken aan een naambord voor VU Papendrecht met een ontspannen koffie ochtend tijdens de onthulling. Dit is niet te vergelijken met een op maat gemaakte voorstelling over scheiden met voor- en nazorg voor alle jongeren van Papendrecht.

a. Bijdragen aan de preventie van eenzaamheid en het creëren van een 'community'.

Veel culturele activiteiten dragen bij aan het sociale netwerk van mensen. Elke cultuurpartner programmeert deze 'sociale' culturele activiteiten op zijn eigen manier. Hieronder een selectie van die activiteiten die expliciet gericht zijn op de preventie van eenzaamheid en het creëren van een 'community' (zie o.a. hoofdstuk 9.1, 9.5, 9.7 van het Bestuursakkoord).

- De Bibliotheek is een plek waar iedereen welkom is, een 'third place' zoals zij dat noemen. De Bibliotheek Aanzet programmeert voor alle leeftijden, maar legt de nadruk op kinderen tot en met 12 jaar en volwassenen.
- Excelsior is de plek voor een actief verenigingsleven. Van hieruit zorg Excelsior voor het samen maken van muziek voor leden en kinderen, (gratis) muziekvoorstellingen en gratis videoregistraties voor geïnteresseerde bewoners.
- Stichting Lichtjesfeest betreft mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij het geheel door de samenwerking met Leer/werk bedrijf Gemiva.
- Theater de Willem organiseert voorstellingen voor senioren die minder mobiel zijn, waarbij een begeleider gratis mee kan met de bezoekers. Uitnodigingen worden verstuurd naar verzorgings- en woonvoorzieningen voor senioren.

² Aanvullende bronnen: Bijeenkomsten van het Cultuurplatform (bijlage F), Gesprekken met bewoners tijdens Cultuur Feest, onderzoek naar cultuurparticipatie in andere regio's (bijlage H), Individuele gesprekken met cultuurpartners, Inge vulde vragenlijst cultuurpartners (bijlage I)

- ToBe creëert een gevoel van 'community' door kinderen en jongeren te laten samenspelen en biedt gratis open podia en workshops aan.
- Door groepslessen voor mensen met soortgelijke interesses verbindt VU Papendrecht deze mensen van verschillende leeftijden (volwassenen en senioren) met elkaar.

b. Bruisend Centrum

Aantrekkelijk en toegankelijke evenementen leveren een positieve bijdragen aan een levendig centrum (zie hoofdstuk 3.4 van het Bestuursakkoord). Hieronder volgt een opsomming van evenementen waar meerdere cultuurpartners bij betrokken zijn:

- Sport- en speldagen
- Lichtjesfeest
- Koningsdag
- Mei-vieringen
- Sinterklaasfeest
- Avondvierdaagse
- Wereldfeest
- Cultuur Feest (Culturele Seizoen opening die voor het eerst georganiseerd werd in 2022)

c. Zorg en Welzijn

Welzijn is een brede term waar veel culturele activiteiten vanzelfsprekend aan bijdragen. In de introductie van hoofdstuk 9 in het Bestuursakkoord, wordt het volgende streven beschreven:

“In Papendrecht zorgen en ondersteunen mensen voor elkaar, en bieden mensen een helpende hand aan wie dat nodig heeft. Dat is de kracht van de Papendrechtse samenleving.”

Vaak zorgt deelname aan cultuur voor een verbetering in het sociale en emotionele welzijn van bewoners. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het begrip 'Zingeving' uit de theorie van Positieve gezondheid (www.iph.nl). Dit zijn vaak de indirecte effecten.

Er is ook een activiteit dat welzijn als direct doel heeft en op meerdere niveaus en/of in samenhang met maatschappelijke partners wordt uitgevoerd, namelijk de theatervoorstelling 'En de winnaar is...?'. Door de samenwerking van ToBe met partners zoals de gemeenten, middelbare scholen, Theater de Willem, RTV Papendrecht en Adviespunt Scheiden Kind en Ouderschap (SKO) is een samenhangend project opgezet dat jongeren informeert en ondersteunt bij (dreigende) scheiding. Een product dat op een duurzame manier bijdraagt aan het bespreekbaar maken van een maatschappelijk thema dat leeft onder jongeren en hun ouders met belangrijk nazorg (zie hoofdstuk 9.4 van het Bestuursakkoord).

De VU biedt meerdere kortdurende activiteiten aan over verschillende maatschappelijke thema's (zoals omgaan met ouder worden en technische/ICT vaardigheden die invloed hebben op het welzijn van ouderen etc.).

d. Overige doelen

Bijdragen aan milieu en afval vermindering (zie hoofdstuk 10.3 van het Bestuursakkoord) wordt op een beperkte manier ondersteund door rommel- en boekenmarkten van Excelsior en workshops van VU Papendrecht (Creatieve workshops rondom afval en Organisch moes tuinieren) waarin bewustzijn en afval vermindering centraal staat.

Het bevorderen van geletterdheid is de 'core business' van de Bibliotheek Aanzet. Excelsior organiseert meerdere keren per jaar boekenmarkten en draagt zo indirect bij. De VU biedt een opfriscursus Nederlandse spelling aan (zie hoofdstuk 8.2 van het Bestuursakkoord).

Regionale samenwerkingen komen ook naar voren. Alhoewel het in het Bestuursakkoord (zie hoofdstuk 13) vooral betrekking heeft op het eigen functioneren van de gemeente, zie je soortgelijke overwegingen terugkomen bij cultuurpartners. Zo heeft Excelsior het regiojeugdorkest geïnitieerd, worden regelmatig optredens in Noord-Frankrijk georganiseerd en worden gasten uit binnen- en buitenland uitgenodigd.

ToBe is weer een sterke verbinding met Dordrecht en het cultuuraanbod en evenementen aldaar. RTV Papendrecht werkt ook aan regionale samenwerking met andere regionale zenders. Theater de Willem is bij uitstek een platform voor cultuur van buiten Papendrecht, dit zijn echter geen samenwerkingen maar ingekocht aanbod. Wel is er sprake van afstemming met andere theaters in de regio. Dit bevordert weer de lokale economie en leefbaarheid van Papendrecht (zie hoofdstuk 3.1 in het Bestuursakkoord).

Inzicht: Het vergroten van de maatschappelijke impact

Zoals uit de Handvest blijkt zijn de verschillende partners zich bewust van de activiteiten die ze nu ondernemen en die een bijdragen leveren aan verschillende maatschappelijke doelen. Kleine en impactvolle activiteiten worden nu door elkaar genoemd, zonder onderscheid te maken in de kwaliteit of het effect van de activiteiten. Hiervoor ontbreekt een toetsingskader.

Maatschappelijke bijdragen zijn in de meeste gevallen géén direct speerpunt of de initiatieven ontstaan zonder structurele aanpak. De uitzonderingen zoals hierboven genoemd daargelaten.

4.2 Samenhang van het aanbod

Het doel van het verbeteren van de samenhang van het cultuuraanbod is het bereiken van een breed, toegankelijk en relevant cultuuraanbod voor bewoners van Papendrecht zoals benoemd in het Handvest door de cultuurpartners. Dit gaat om de kernactiviteiten van de organisatie en hoeven dus niet altijd gelinkt te zijn aan maatschappelijke doelen. Uit gesprekken met de verschillende stakeholders blijkt dat de cultuurpartners hiermee een inclusief, divers en gelijkwaardig cultuurprogramma willen bereiken.

Toelichting over inclusie en diversiteit

Diversiteit gaat over alle manieren waarop we van elkaar verschillen. In de verschillende definities van diversiteit worden, naast zichtbare kenmerken (zoals sekse, leeftijd, huidskleur), ook onzichtbare elementen genoemd (zoals seksuele voorkeur, cultuur, economische status en neurodiversiteit etc.). (Movisie, 2021). Inclusie is het actief omarmen van de diversiteit en hoe er met de verschillen en overeenkomsten wordt omgegaan. Inclusie en diversiteit gaat daarmee ook niet alleen om het bereiken van publiek. Het gaat over de 4 P's van inclusie: Programma (aanbod), Publiek (bereik), Personeel (organisaties, makers, medewerkers), Partners (externe partners en samenwerkingsorganisaties).

“Het doel van een inclusief, divers en gelijkwaardig programma is dat de culturele en creatieve sector de brede diversiteit van de Nederlandse samenleving representeert. Een basisvereiste is dat de sector gelijkwaardig toegankelijk is voor iedereen: als maker, producent, werkende en publiek. Zo wordt de sector van iedereen. Iedereen draagt er op eigen wijze aan bij. Iedereen wordt gewaardeerd, gerespecteerd, gehoord en voelt zich thuis in de sector”.

Citaat uit de Code Diversiteit & Inclusie (www.codedi.nl)

De huidige informatie geeft een beperkt inzicht in de mate van inclusie en diversiteit vanuit alle aspecten van het cultuurprogramma van cultuurpartners. Uit het Handvest en de gesprekken wordt vooral duidelijk dat het gaat om het publiek en daardoor ook, voor een kleine mate, om het programma.

Bij deelname aan activiteiten worden niet structureel gegevens verzameld over bijvoorbeeld een culturele achtergrond, woonwijk, thuistaal etc. Veel van de gegevens wil je ook niet verzamelen vanwege privacy. De informatie die hieronder is verzameld is gebaseerd op de input van de verschillende cultuurpartners. Nogmaals, deze gegevens zijn incompleet. Naast bovenstaande argumenten zijn er in Papendrecht ook niet-gesubsidieerde instellingen die bijdragen aan de diversiteit van het aanbod. Deze zijn niet meegenomen.

Welke gegevens hebben we wel? Er is in de loop der tijd historische indeling en afstemming tussen partners ontstaan op basis van:

- Leeftijd
- Kunstdiscipline
- Kosten van het aanbod
- Vorm van het aanbod (receptief of actief)

	Leeftijd				Kunstdiscipline						Kosten		Vorm	
	Kinderen	Jongeren	Volwassenen	Senioren	Beeldend en media	Muziek	Dans	Theater	Letteren en talen	Overig	Geen of weinig	Betaald	Receptief	Actief
Theater de Willem	x		x	x		x	x	x	x	x		x	x	
JTS Papendrecht	x	x				x	x	x				x		x
Excelsior	x	x	x	x		x					x	x	x	x
Lichtjesfeest	x		x	x		x	x	x		x	x		x	
ToBe Papendrecht	x	x				x					x	x		x
ToBe Algemeen	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x		x
VU Papendrecht			x	x	x				x	x		x	x	x
Bibliotheek AanZet	x		x	x	x			x	x		x		x	x
RTV Papendrecht	k		x	x	x	x		x		x	x		x	
Culturele Raad			x	x	onduidelijk op dit moment						x		x	x

Schematische overzicht met de overwegende onderdelen per aanbieder

Diversiteit

Op basis van bovenstaand schema kun je concluderen dat er zeker een bepaalde mate van diversiteit aanwezig is in het aanbod qua leeftijd en afwisseling in kunstdisciplines en de vorm. Er is bijvoorbeeld voor alle leeftijdsgroepen cultureel aanbod.

Om dat concreet te maken volgt hier een opsomming:

- Volwassenen en senioren hebben een ruim aanbod en toegang tot verschillende disciplines: theater, muziek, beeldende kunst en letteren. Dit geldt voor zowel passief als actief aanbod.
- Ook kinderen hebben een ruim aanbod van cultuur middels het Cultuurmenu (basisonderwijs) en vrijetijdsaanbod (ToBe, Excelsior, Theater de Willem, Jeugdtheaterschool Papendrecht en Bibliotheek Aanzet).
Wat opvalt is dat er voor kinderen voornamelijk podiumkunsten worden aangeboden van doorlopend aard. Beeldende kunst is vooral in korte of incidentele vorm beschikbaar in Papendrecht.
- Jongeren komen steeds vaker via het middelbaar onderwijs in aanraking met cultuur, al dan niet in samenwerking met externe partners. Daarnaast kunnen jongeren in hun vrije tijd deelnemen aan activiteiten op het gebied van muziek en theater door het aanbod van Excelsior, ToBe en de Jeugdtheaterschool Papendrecht. Suppord, jeugd- en jongerenwerk, heeft in samenwerking met o.a. cultuurpartners incidenteel cultureel aanbod voor jongeren.

Inclusie

Voor mensen met een fysieke of andere beperking is er incidenteel specifiek aanbod vanuit sommige cultuurpartners, gericht op passieve deelname. Met name Theater de Willem programmeert incidenteel heel specifiek voor deze doelgroep.

Na de tweede bijeenkomst in oktober 2024 met Stichting Leergeld laat in toenemende mate aanbod zien voor gezinnen met een kleine portemonnee. Daarnaast zijn er meerdere openbare en gratis evenementen zijn voor alle bewoners van Papendrecht. Eén van de aanbieders met een programma voor gezinnen met beperkt middelen was Stichting Culturele Raad (CRP).

Met het stoppen van het CRP is hun laagdrempelige aanbod tijdelijk ondergebracht bij het VU. Wat de toekomst is van dit belangrijke aanbod binnen het geheel is op dit moment nog niet duidelijk. Papendrecht is ook een thuis voor bewoners met een niet-Nederlandse culturele achtergrond. Voor deze groepen zijn experimenten en pilotprogramma's uitgetoetst door sommige partners. Naar aanleiding hiervan zoeken zij nog naar voldoende aansluiting om te komen tot een waardevol aanbod.

Inzicht: Samenhang in het aanbod

Er is onvoldoende data om te kunnen evalueren hoe breed, toegankelijk en relevant het aanbod is voor bewoners in Papendrecht. 'Samenhang' kan pas worden bereikt als duidelijk is wat men gezamenlijk verstaat onder een divers, inclusief en gelijkwaardig cultuurprogramma. Gaat het alleen om Publiek en Programma? Of ook om Personeel en Partners? Kan dat gespecificeerd worden naar de situatie in Papendrecht? Het is van belang om vast te stellen hoe men hun programma kan vormgeven om te voldoen aan de beoogde breedte, toegankelijkheid en relevantie.

Theater de Willem, Bibliotheek Aanzet en VU hebben bijvoorbeeld aangegeven moeite te hebben met of bewust niet te programmeren voor jongeren. De realiteit is ook dat het waarschijnlijk als Platform nooit haalbaar is om voor iedereen iets te programmeren. Zelfs openbare events zijn niet voor alle bewoners van Papendrecht even relevant of interessant.

4.3 Samenwerking tussen cultuurpartners en andere maatschappelijke partners

Cultuurpartners zijn op vele manieren met elkaar verbonden: het gezamenlijk gebruik van ruimten, de aanwezigheid bij evenementen, samenwerking in activiteiten en het gebruik maken van elkaars diensten. Denk hierbij aan voorbeelden zoals de verhuur van het theater, de verslaglegging van een evenement door RTV Papendrecht, het benutten van ruimtes van de bibliotheek. Dit geldt natuurlijk niet alleen voor de partners van het Cultuurplatform maar ook voor de andere culturele instellingen in Papendrecht.

Er zijn zeker sterke relaties en netwerken in Papendrecht op basis van persoonlijke relaties en kennis. Veel van de netwerken en relaties worden onderhouden door vrijwilligers, dat maakt ze wel kwetsbaarder.

Op basis van bovenstaande opmerkingen kun je concluderen dat er zeker een bepaalde mate van samenwerking aanwezig is. Om dat concreet te maken volgt hier een opsomming:

- ToBe en Excelsior
Samenwerking op meerdere lagen en gebieden. Afstemmen van aanbod, samenwerken binnen het docentenbeleid en de samenwerking voor evenementen.
- Theater de Willem
Fungeert als een platform voor meerdere lokale cultuuraanbieders. Hiervoor hanteert het theater een gunstig tarief van ongeveer 25% van het volle tarief voor sociaal-culturele partners. Er zijn ook andere regelingen mogelijk.
- Stichting Lichtjesfeest
Brengt een groot aantal culturele en maatschappelijke organisaties bij elkaar, maar geven hier zelf geen ruchtbaarheid aan of leggen hier verder geen nadruk op.
- VU Papendrecht en Sterk Papendrecht
Werken samen aan een programma wat zich richt op het ontwikkelen van vaardigheden bij vrijwilligers. Dit is waardevol aanbod, dat nauwelijks bekend lijkt.
- RTV Papendrecht
Heeft veel kennis over en contact met een breed palet aan organisaties en bewoners in Papendrecht. Echter zien zij zichzelf vooral als uitvoerende partner en niet als initiatiefnemer. Hierdoor wordt er vanuit RTV geen actief contact gezocht met andere cultuurpartners.

Tot slot is het belangrijk om te noemen dat er zeker nieuwe bewegingen zijn om met elkaar samen te werken. Zo zijn er plannen voor gecombineerd aanbod tussen VU en Excelsior en VU en De Bibliotheek. Het nieuwe en jaarlijks Cultuurfeest werd omarmt net als een de mogelijkheden voor een nieuw jongerenevent.

Inzicht: Samenwerking tussen cultuurpartners en andere maatschappelijke partners

De aansluiting van partners bij elkaars of andersoortige netwerken (ten gunste van diverse doelgroepen) kan worden verbeterd. Wel raadplegen enkele cultuurpartners (zoals Excelsior, ToBe en Jeugdtheaterschool) met regelmaat hun eigen achterban. Maar zij hebben (nog) geen structurele manier gevonden om breder onderzoek te doen naar de behoeftes of wensen van buurtgenoten of bewoners die (nog) geen gebruik maken van het aanbod. Het lijkt erop dat het aangaan van structurele netwerken en relaties tussen culturele en maatschappelijke organisaties de impact van samenwerking zou kunnen vergroten.

Daarnaast kunnen cultuurpartners overwegen om een structureel partnerschap met een maatschappelijke partner aan te gaan.

Voor de gemeente Papendrecht is het belangrijk om stil te staan bij de consequenties van meer vraaggericht en samenwerkingsgericht te werken. In Den Haag werkt men per wijk met 'Cultuurankers'. Dit zijn culturele organisaties die buurtbewoners en buurtorganisaties betrekken bij de cultuurparticipatie om verbinding in de verschillende wijken te vergroten. Uit het publicatie Cultuur dichtbij (bijlage H) staat hierover:

“Wat in de ontmoetingen en discussies sterk naar voren kwam, is dat het werken als Cultuuranker veel tijd en energie vraagt en commitment vereist van de culturele instellingen en de gemeentelijke overheid. Het is maatwerk en vraagt oprechte aandacht voor de mensen in de buurt.”

Citaat uit Cultuur dichtbij - Hoe culturele instellingen in de regio Haaglanden cultuurparticipatie vergroten

4.4 De organisatie van het Cultuurplatform

Het Cultuurplatform was het onderwerp van onderzoek in de Businesscase Cultuurplatform. De inleiding van het Eindrapport Businesscase geeft al een eerste indicatie van de beoogde functie van het Cultuurplatform (bijlage B):

“Met het Cultuurplatform kan een bredere basis worden gelegd voor een culturele infrastructuur. Via dit platform kan gewerkt worden aan het stimuleren, verrijken en voor veel mensen (en specifieke doelgroepen) toegankelijk maken van cultuur in Papendrecht.”

Citaat uit de inleiding van Eindrapport Businesscase Cultuurplatform

In het 'Handvest Cultuurorganisaties voor de raad' (Handvest, bijlage C) wordt gesproken over 'wij als cultuurorganisaties'. Hiermee wordt het Cultuurplatform bedoeld en lees je een andere benadering.

a. Het 'JA' van het Cultuurplatform

In zowel de Businesscase als het Handvest wordt een aantal voorstellen gedaan om de weg naar meer samenwerking en samenhang vorm te geven. In beide documenten komen een aantal voorgestelde werkafspraken aan bod voor zowel de cultuurpartners als de gemeente om te komen tot een breed, toegankelijk en relevant cultuuraanbod. Met als doel om bij te dragen aan maatschappelijke doelen en een helder cultuurbeleid.

Ook zijn er in de Businesscase, functies beschreven voor het Platform namelijk:

- Een platform dat verbindingen en samenwerking faciliteert tussen culturele professionals, culturele ondernemers, cultureel betrokkenen, amateurkunst en educatieve instellingen.
- Een platform dat de mogelijkheden van het bestaande culturele veld in de gemeente Papendrecht zo goed mogelijk laat benutten.
- Een platform dat ontmoetingen faciliteert voor cultureel ondernemers, professionals en kunstbeoefenaars.
- Een platform dat het culturele veld en het culturele aanbod versterkt.
- Een platform dat culturele verbinding zoekt met gemeentelijke doelstellingen.

Er is echter (nog) geen duidelijke 'JA' van de cultuurpartners en de gemeente op het definitieve doel, functie en vorm voor het Cultuurplatform. De interne organisatie, de rollen en de verantwoordelijkheden van de verschillende cultuurpartners en de cultuurmakelaar hierin moeten nog worden uitgewerkt. Wel nemen cultuurpartners en gemeente op dit moment al stappen die benoemd zijn in bovenstaande documenten.

Cultuurpartners:

- Zoeken meer structurele en incidentele samenwerking op met partners.
- Benaderen potentiële doelgroepen.
- Hebben een start gemaakt met gezamenlijke marketing.

Gemeente:

- Draagt bij aan zichtbaarheid via de cultuuragenda.
- Zegt toe de ontwikkeling van nieuw aanbod tijdelijk te ondersteunen, mits onderbouwt.
- Faciliteert geschikte accommodaties.
- Zorgt voor begeleiding van het verdere proces.

Het Cultuurplatform is er nog niet als identiteit of organisatie. De organisaties die nu betrokken zijn bij het Cultuurplatform schuiven wel aan tafel maar zijn nog geen geheel.

b. Cultuurpartners hebben beperkte tijd en middelen

Door de veelvuldige inzet van vrijwilligers zijn tijd en middelen van meerdere cultuurpartners beperkt. Dit heeft gevolgen voor de snelheid en concrete mogelijkheden om meerdere opties (zoals verschillende maatschappelijke doelen en/of partnerschappen) aan te gaan en/of te onderzoeken. Voor een succesvol Cultuurplatform is het belangrijk om daarnaast ook aandacht te besteden aan de duurzame organisatie van het Cultuurplatform waar deze factoren in acht worden genomen.

c. Verbinding van cultuurpartners aan het Cultuurplatform

De verschillende cultuurpartners staan elk op een eigen manier in het Cultuurplatform. Sommige partners voelen zich thuis en zien de logische meerwaarde aan het Cultuurplatform. Voor andere partners is samenwerking minder vanzelfsprekend of eenvoudig. Dit is terug te zien in de fysieke aanwezigheid van verschillende partners en de mogelijkheid tot het leveren van een inhoudelijke bijdrage.

De belangrijkste tegengeluiden zijn:

- RTV Papendrecht stelt zich op als uitvoerder in opdracht en geen inhoudelijke partner.
- Stichting Lichtjesfeest vindt zichzelf een 'buitenstaander' doordat zij een evenement zijn en geen doorlopend aanbod bieden.
- Op dit moment wacht VU Papendrecht op reactie op het aangeleverde nota (na intreding van de nieuwe voorzitter) van de gemeente Papendrecht voordat ze verder in gesprek gaan over inhoudelijke samenwerkingen met andere partners in het platform. Er is een gesprek gepland.
- Jeugdtheaterschool is in naam vertegenwoordigd maar heeft geen individuele, andere input dan dat van Theater de Willem.

5. Aanbevelingen voor het vervolg

Niet alle aanbevelingen hieronder zijn nieuw. Sommige aspecten zijn al benoemd in de Businesscase of aangestipt in het Handvest. Wel zijn de aanbevelingen verder uitgewerkt qua inhoud, van volgorde, voorzien of in prioriteit aangepast.

5.1 Betekenisvolle bijdragen aan de maatschappelijke doelen van het Bestuursakkoord.

Het startpunt is dat zowel cultuurpartners als de gemeente graag willen en écht vinden dat het culturaanbod van toegevoegde waarde is in Papendrecht. Dat het aanbod vanuit zichzelf al waardevol is maar dat het daarnaast ook andere maatschappelijke doelstellingen ondersteunt.

Om te komen tot een betekenisvolle bijdrage aan de maatschappelijke doelen komen hieronder drie punten aan bod:

- a. **Kennisdeling en dialoog:** aansluiten bij de daadwerkelijke behoefte van de doelgroep of organisatie.
- b. **Prioriteiten en focus:** het creëren van tijd, ruimte en middelen om te ontwikkelen en bijstellen.
- c. **Transitie tussen activiteitenbenadering en effectbenadering:** het kunnen 'volgen' van het effect van het aanbod.

a. Kennisdeling en dialoog

Cultuurpartners kunnen het best aansluiten bij maatschappelijke doelen als ze zich verdiepen in de doelgroepen en thema's waar ze impact voor willen creëren. Dit kunnen senioren in een verzorgingstehuis zijn, ondernemers in het centrum of jonge mantelzorgers. Thema's komen voor onder verschillende doelgroepen. Denk aan armoede, eenzaamheid, taalvaardigheid of juist ook zaken als duurzaamheid en veiligheid.

Verdieping is niet alleen op kennis of inhoudelijk vlak van belang. Ook het verdiepen van de relatie heeft een belangrijk aandeel in dit proces. Hierdoor is het mogelijk om aan te sluiten bij de daadwerkelijke behoefte van de deelnemers in plaats van dit zelf te bedenken.

Vaak is deze kennis te vinden bij maatschappelijke partners die vaak al een netwerk hebben opgebouwd binnen de doelgroep. Dit vergroot de kans op succes.

Door met maatschappelijke partners in gesprek te gaan (en het liefst ook met de doelgroep zelf) ontstaat nauwe aansluiting op de behoefte van de doelgroep en daardoor ook impact op maatschappelijke doelen. Doordat het tijd vergt om elkaar te leren kennen, contacten op te bouwen, netwerken uit te breiden en vertrouwen te winnen, is het advies om te werken aan duurzame relaties. Elke jaar 'nieuwe' projecten aanpakken verkleint de kans om echt effectieve programma's op te bouwen.

Het advies is om per cultuurpartner minimaal één (duurzame) relatie op te bouwen met een maatschappelijke partner voor minimaal 3 à 4 jaar. Noem dit de 'focus-samenwerkingspartner'. Dit is de samenwerkingspartner waarmee de cultuurpartner nieuw aanbod, een nieuwe doelgroep of een verbetering van het aanbod wil realiseren. In deze periode wordt de jaarlijkse opgedane kennis, steeds verder verwerkt in vervolg projecten/programma's/activiteiten die betekenisvol zijn voor de doelgroep. Dit wordt vastgelegd in de subsidieaanvraag. Naast de focus-samenwerkingspartner blijven natuurlijk de bestaande samenwerkingen bestaan of komen er nieuwe samenwerkingen bij. Deze samenwerkingen hoeven niet beschreven, gevolgd of geëvalueerd te worden.

Om hier ook de samenhang en breedte van het aanbod te vergroten is het belangrijk om de inzichten uit H 4.2 mee te nemen in de selectie en keuzes voor samenwerkingspartners. Van belang is dat de cultuurpartners zelf aangeven met welke maatschappelijke partners zij willen samenwerken én vice versa. Beide partijen moeten aangeven dat ze enthousiast zijn over de mogelijkheden en zich inzetten voor de komende tijd.

Voorbeeld van een mogelijke selectie

Cultuurpartner	Focus-samenwerkingspartner	Doelgroep
Theater de Willem	Seniorenbond De Ertepeller of Rivas	Senioren en/of mensen met een beperking.
JeugdTheaterSchool Papendrecht	Stichting Leergeld	Kinderen (en Jongeren)
Muziekvereniging Excelsior Papendrecht	Suppord	Jongeren
Stichting Lichtjesfeest	Stichting Gemiva	Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt
ToBe (onderdeel van Stichting Cultuureducatie)	Suppord	Jongeren
Volks Universiteit Papendrecht	Stichting Leergeld óf Sterk Papendrecht	Minima
Bibliotheek AanZet	Sterk Papendrecht	Mensen met een andere culturele achtergrond
RTV Papendrecht	Scholen en of Sterk Papendrecht	<i>Nog onduidelijk</i>

b. Prioriteiten en focus

In het Bestuursakkoord (bijlage D) zijn richtingen en aandachtsgebieden benoemd voor dertien verschillende werkgebieden. Elk met een veelvoud aan thema's en ieder thema kan op verschillende manieren worden geïnterpreteerd of aangepakt. Een heldere voorselectie door de gemeente op basis van urgentie, gezamenlijke visie en doelen zijn in zowel de Handvest als de Businesscase als voorwaarde genoemd om tot een stevig cultuurprogramma te komen.

Daarnaast hebben partners ook een belangrijke rol. Van belang is dat partners evenals de gemeente input leveren om tot deze prioriteiten te komen. Door keuzes te maken en te kaderen ontstaat er meer ruimte en tijd om door te bouwen aan een stevige bijdrage aan maatschappelijke doelen.

Voorbeelden van thema's en doelgroepen waar ruimte is voor meer impact zijn:

- Eenzaamheidsbestrijding vooral onder jongeren en senioren.
(benoemd in Businesscase, Handvest en gesprekken met gemeente)
- Meer kansen creëren voor mensen met minimale financiële middelen.
(benoemd in Handvest en gesprekken, relatie met maatschappelijke partner al opgestart)
- Jongeren en jongerenwelzijn.
(benoemd in Businesscase, Handvest en gesprekken, bestaande relatie met partner)
- Nieuwkomers en groepen met een niet-Nederlandse culturele achtergrond.
(benoemd Handvest en gesprekken)
- Duurzaamheid en Milieu.
(benoemd als doelen waar nu al (kleinschalig) aandacht aan wordt besteed)

Cultuurpartners hebben de neiging om vrij 'smaal' te denken over maatschappelijke doelen waardoor hun activiteiten beperkt blijven tot 'Zorg en Welzijn'. Voor een eerste periode is dat een laagdrempelige manier om vertrouwd te raken met het betrekken van maatschappelijke partners en doelen in hun eigen aanbod. In de aanloop naar een volgende periode van drie à vier jaar is wel aan te raden om breder te denken waardoor maatschappelijke doelen als energietransitie, gebruik van groene voorziening of bijdragen aan transitie van nieuwe wijken mogelijk wordt.

Gecombineerd met de informatie hierboven, kan de denkbeeldige matrix verder worden ingevuld. De thema's spelen natuurlijk binnen meerdere doelgroepen dus hier ontstaan van nature mooie samenwerkingsmomenten tussen cultuurpartners van het Platform.

Cultuurpartner	Focus-samenwerkingspartner	Doelgroep	Thema(s)
Theater de Willem	Seniorenbond De Ertepeller of Rivas	Senioren en/of mensen met een beperking.	Eenzaamheidsbestrijding (senioren)

JeugdTheaterSchool Papendrecht	Stichting Leergeld	Kinderen (en Jongeren)	Duurzaamheid en Milieu
Muziekvereniging Excelsior Papendrecht	Support	Jongeren	Duurzaamheid en Milieu
Stichting Lichtjesfeest	Stichting Gemiva	Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt	Armoedebestrijding
ToBe	Support	Jongeren	Eenzaamheidsbestrijding (jongeren)
Volks Universiteit Papendrecht	Stichting Leergeld óf Sterk Papendrecht	Minima	Armoedebestrijding
Bibliotheek AanZet	Sterk Papendrecht	Mensen met een andere culturele achtergrond	Nieuwkomers en eenzaamheidsbestrijding
RTV Papendrecht	Scholen en of Sterk Papendrecht	<i>Nog onduidelijk</i>	Eenzaamheidsbestrijding (senioren)

Andere thema's en doelgroepen zijn altijd nog mogelijk in combinatie of aanvulling met deze primaire prioriteit. Zoals we eerder hebben gezien in H 3.3.a. kan cultuuraanbod aan meerdere maatschappelijke doelen bijdragen.

The wildcard

De bovengenoemde focus geeft verdieping en stevigheid aan het onderdeel van het cultuuraanbod met een maatschappelijk doel. Dat gaat over een periode van drie à vier jaar.

Het is mogelijk om elk jaar een extra dimensie toe te voegen waarin ruimte ontstaat om minder vanzelfsprekende invalshoeken te belichten. Bijvoorbeeld in de vorm van een thema per jaar en geeft de mogelijkheid tot artistieke en creatieve invulling. Deze thema's worden gekozen door de cultuurpartners eventueel in samenspraak met andere culturele organisaties in Papendrecht (zie H 5.3).

Hieronder een voorbeeld van thema's

- Seizoen 2024 – 2025 | Papendrecht naar buiten
Waarin op verschillende manieren wordt geprobeerd om gebruik te maken van het centrum en de groenvoorziening van Papendrecht.
- Seizoen 2025 – 2026 | Wij bouwen bruggen
Waarin betrokkenheid, verbinding, burgerinitiatief en bijvoorbeeld de toegankelijkheid van de gemeente centraal staat.
- Seizoen 2026 – 2027 | Opgeladen
Waar zorg voor het milieu en voor jezelf bij elkaar komt. Aandacht voor energie en energietransitie.

c. Transitie tussen activiteiten benadering en effect benadering

In de Businesscase (bijlage B) wordt een eerste schets gegeven voor een afwegingskader. Het afwegingskader is een zeer geschikt instrument om de beweging te maken van een activiteitgerichte aanpak naar een aanpak waarin het effect centraal staat.

In de Businesscase staat het volgende over het afwegingskader:

De aanvraag bestaat uit een activiteitenplan. Dit plan beschrijft hoe de te subsidiëren activiteiten bijdragen aan het versterken van de culturele infrastructuur.

Hierbij dient:

- *Minimaal één programmaonderdeel te worden aangeboden gezamenlijk met een andere cultuurpartij.*
- *Per activiteit te worden aangegeven in hoeverre en op welke wijze deze activiteit bijdraagt aan de maatschappelijke doelen zoals verwoord in de beleidskaders van de gemeente.*

In deze tekst lijkt de primaire focus nog te liggen op onderlinge samenwerking, als voorloper op de samenhang en bijdragen aan maatschappelijke doelen. Deze focus is in juni 2023 verplaatst naar het bijdragen aan maatschappelijke doelen, naar aanleiding van het tussentijdse gesprek met de verantwoordelijke wethouder. Bijdragen aan deze doelen vindt in samenhang plaats en waar mogelijk in samenwerking tussen de partners.

Het advies is om de samenwerking met een maatschappelijk partner meer centraal te stellen. Uit die samenwerking ontstaat betekenisvol aanbod dat bijdraagt aan maatschappelijke doelen.

Eerder (H 4.1.) werd al duidelijk dat alleen het opsommen van alle activiteiten die bijdragen aan maatschappelijke doelen niet voldoende is om te bepalen wat de impact is van deze activiteiten. De verschillende activiteiten variëren in omvang, effectiviteit, aansluiting, duur en betekenis voor de verschillende doelgroepen en thema's. Het is sterk aan te raden dat de onderstaande punten worden opgenomen in het subsidie traject en afwegingskader door de gemeente Papendrecht:

- Een focus-samenwerkingspartner en de gezamenlijk opgestelde visie en maatschappelijke doelstelling (per cultuurpartners) voor de komende periode van drie à vier jaar.
- Beschrijving hoe de partners de behoefte van de doelgroep gaan achterhalen en hoe contact wordt gemaakt met de beoogde deelnemers.
- Beschrijving hoe de activiteiten bijdragen aan het genoemde maatschappelijke doel
- Welk effect verwacht men en hoe wordt dit zichtbaar gemaakt?

In Cultuur dichtbij (bijlage G) in hoofdstuk 6 'Uitgangspunten voor effect- en impactmeting' worden verschillende meetinstrumenten toegelicht die van toegevoegde waarde kunnen zijn.

5.2 Samenhang van het aanbod

Uit gesprekken met de verschillende stakeholders blijkt dat de cultuurpartners een inclusief, divers en gelijkwaardig cultuurprogramma willen bereiken. Men streeft naar een breed, toegankelijk en relevant programma. Het is aan te bevelen dat er in de nabije toekomst een concreet, meetbaar en gezamenlijk antwoord komt op vragen zoals:

- Wanneer is het aanbod breed genoeg?
- En wat is dan het verschil met toegankelijk aanbod? Wanneer is een aanbod toegankelijk?
- Als aanbod dan breed en toegankelijk is, is het dan niet uit zichzelf al relevant?

Kaders geven zowel de gemeente als het cultuurveld in Papendrecht helderheid over de verwachtingen.

De vier P's van Code van Diversiteit & Inclusie geven goed weer hoe er gekeken kan worden naar samenhang en inclusie (bijlage J). Het is niet mogelijk om alles tegelijk te doen. Maak concreet over welke elementen er onderling wordt gesproken. De Code Diversiteit en Inclusie is een fijne tool hiervoor. Hierin staan ook voorbeeldcasussen, tools en trainingen.

Door (onder deskundige leiding) gebruik te maken van de 'Code Diversiteit & Inclusie in de culturele sector' krijgt zowel de gemeente als cultuurpartners inzicht in deze en andere aspecten van een samenhangend aanbod. Hierin gaat het bijvoorbeeld ook over diversiteit binnen personeel en partners. Daardoor ontstaan er mogelijkheden voor nieuwe netwerken en verbindingen. Als bijvoorbeeld Excelsior samenwerkt met een Poolse muzikant om een workshop- en voorstellingenserie op te zetten, zal dat effect hebben op een ander publiek dan men nu gewend is.

5.3 Samenwerking met andere partners en verbinding maken met doelgroepen

Uit het advies blijkt dat cultuurpartners aansluiting moeten vinden met nieuwe doelgroepen en netwerkpartners. Precies hier treedt stagnatie op. Meerdere cultuurpartners lijken het lastig te vinden om contact te initiëren. Dit kan komen door onzekerheid over welke groepen relevant zijn of voldoende interesse hebben in cultuuraanbod. Tevens speelt beschikbare tijd een belangrijke rol.

Daarnaast leeft de vraag hoe en met wie ze contact moeten maken om buiten hun eigen netwerkinformatie en wensen op te halen.

De aanbeveling is om dit te kaderen door één focus-samenwerkingspartner te benoemen. Nogmaals, is het een aanbeveling om in de subsidieaanvraag een verplicht onderdeel op te nemen waarin cultuurpartners bewust stilstaan bij hoe ze hun doelgroep en netwerk gaan verbreden. Dit kan als onderdeel meegenomen worden in de onderbouwing van de samenwerking met de focus-partner en de doelgroep.

De samenwerking tussen cultuurpartners komt in het volgende punt aan bod.

5.4 Organisatie van het platform

Om alle bovenstaande aanbevelingen te realiseren is het van groot belang om het Cultuurplatform voort te zetten onder begeleiding. Het vormgeven van een sterk en wendbaar cultuurveld is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. Om dit proces goed te laten verlopen zijn er twee sleutelwoorden voor 2024 in en met het Cultuurplatform: heldere communicatie en het stellen van kaders.

a. Doel van het platform

Uit de Businesscase en het Handvest valt op te maken dat men het Cultuurplatform 'verder wil ontwikkelen'. In het Handvest wordt het verzoek beschreven dat cultuurpartners en gemeente met elkaar door gesprekken verdere invulling willen geven aan het Cultuurplatform.

Op basis van de inzichten in hoofdstuk 4 is het mogelijk om de volgende aanbevelingen te beschrijven:

1. Beschrijf, als gemeente in samenspraak met cultuurpartners, compact en helder de rol en functie van het Cultuurplatform plus de gewenste output. Denk hierbij aan de volgende punten:
 - Leden van het Cultuurplatform maken jaarlijks een cultuurprogramma waarin aanbod, marketing en maatschappelijke doelen worden verwerkt. Zoals in eerdere rapporten is aangeraden zal een meerjarige perspectief hierin helpend zijn.
 - Het Cultuurplatform organiseert jaarlijks minimaal één breed toegankelijke inspiratiebijeenkomst voor alle cultuurpartners in Papendrecht om kennis te delen en elkaar te inspireren (zie ook H 5.4 c).
 - Het Cultuurplatform is een aanspreekpunt voor de gemeente Papendrecht voor vragen en inzicht over het culturele veld van Papendrecht.
2. Maak duidelijke afspraken over beschikbare middelen en denk aan de volgende punten:
 - Definieer en communiceer als gemeente welke aspecten van het Cultuurplatform onderdeel zijn van de budgetsubsidie. Denk aan de inzet op marketing, vormgeving en presenteren van het cultuurprogramma en de activiteiten die bijdragen aan maatschappelijke doelen. Geef ook aan welke onderdelen niet onder de budgetsubsidie vallen: bijvoorbeeld een Cultuur Feest of een inspiratiebijeenkomst (zie H 5.4 a1) voor alle culturele organisaties in Papendrecht.
 - Cultuurpartners zijn gebaat bij duidelijkheid over de hoogte en de bestemming van subsidies. De komende twee à drie jaar wordt er van cultuurpartners gevraagd om meer te doen met de huidige beschikbare middelen. Wees hier duidelijk over en over de hoogte van het subsidiebedrag. Spreek duidelijk af wanneer de subsidie niet verhoogd/verlaagd wordt de komende twee jaar.
 - Cultuurpartners geven zelf duidelijk aan welke (on)mogelijkheden ze zien in het oprekken van hun aanbod, publiek of toegankelijkheid binnen de bovenstaand beschreven kaders.

- Het programma dat bijdraagt aan maatschappelijke doelen wordt geïntegreerd binnen het huidige cultuuraanbod. Spreek af welk deel van de subsidie geormerkt wordt voor maatschappelijke doelen, en hoe dit wordt gemeten.
- Aantoonbare resultaten die bereikt worden binnen het maatschappelijk domein (bijvoorbeeld Zorg en Welzijn of Economie) zouden in de toekomst moeten leiden tot een aanvulling van het subsidiebedrag uit het betrokken beleidsterrein. Dit kan bijvoorbeeld door gezamenlijke aanvragen met maatschappelijke partners binnen deze domeinen.

b. Frequentie en inhoud van ontmoetingen

Het is aan te raden om met een planning cyclus te werken van vaste bijeenkomsten voor het Cultuurplatform. Duidelijke verwachtingen en voorspelbaarheid draagt bij aan de deelname van vrijwilligers. Daarnaast is een heldere focus of ijkpunt per bijeenkomst (operationeel afwisselen met strategisch/tactisch) aan te raden om de resultaten van het Cultuurplatform te kunnen realiseren.

Te denken valt aan:

- Gezamenlijke deadline vaststellen van subsidieaanvraag voor afronding van het jaarlijkse cultuurprogramma
- Werkbijeenkomst voor de organisatie van gezamenlijke activiteiten (o.a. gezamenlijke marketing, Cultuur Feest etc.)
- Verdieping van de samenwerking met maatschappelijke en culturele partners

Stel een duo samen om het Cultuurplatform te begeleiden. Een voorzitter die de ontmoeting inhoudelijk voorbereidt en een facilitator die meer praktisch van aard is. Het is mogelijk om deze rollen op termijn te laten rouleren om het evenwicht in de werkzaamheden te vergroten en alle leden van het platform even verantwoordelijk te maken voor het succes.

Naast deze vaste momenten zien en spreken partners elkaar natuurlijk vaker in wisselende samenstelling in verband met de uitvoeren van activiteiten.

Voorbeeldplanning van een Cultuurplatform wat om de maand plaatsvindt:

<i>Bijeenkomst</i>	<i>Inhoudelijke focus</i>	<i>IJkpunt</i>	<i>Locatie</i>
Februari	Bijsturen van activiteiten en samenwerkingen gericht op thema/impact (Opstart grote evenementen zoals cultuurfeest/ wereldfeest) Eventuele inzet van een spreker o.i.d.	IJkpunt: Inhoudelijke verantwoording subsidies/samenwerkingen	Locatie 4
April	Laatste activiteiten en doelstellingen bespreken voor het cultureel seizoen	Deadline: Content Cultuuragenda	Locatie 5
Juli	Evaluatie afgelopen jaar en besluit invulling cultuurprogramma komend kalenderjaar (in voorbereiding op subsidie aanvragen)	Deadline: Subsidie aanvragen 1 september/ 1 oktober	Locatie 1
September	Gezamenlijk activiteiten bespreken en opstarten, verbinding maken met maatschappelijke partners.	Deadline: Marketingcampagne	Locatie 2
November	Verfijnen, verdiepen en verbinden van gezamenlijke activiteiten en samenwerkingen (eventuele inzet van een spreker oid.) Dit zou eventueel ook het moment zijn om andere cultuurorganisaties te betrekken bij het Cultuurplatform	IJkpunt: Afronding/Toezegging subsidie Breed netwerk moment	Locatie 3

c. Leden van het platform en de buiten ring

Meedoen aan het Cultuurplatform is een behoorlijke (tijds)investering. Cultuurpartners met een kwetsbare interne organisatie zullen de afweging moeten maken of dit mogelijk is en welke voordelen het Platform hen oplevert. Dat is belangrijk omdat dit zorgt voor een sterk cultureel veld.

Alle leden van het Cultuurplatform hebben zich tot nu toe gemotiveerd en betrokken getoond. Dit staat ook beschreven in het Businesscase en in het Handvest.

Nu is echter het moment gekomen om de definitieve voorwaarden, verwachtingen, middelen en voordelen uit te spreken. Alleen dan kunnen de partners en de gemeente elkaar de hand schudden en volmondig 'Ja, dit gaan we doen' uitspreken. Zoals ook in eerdere rapporten is genoemd is het verduidelijking van deze onderdelen van essentieel belang.

Maak ook van het moment gebruik om definitief vast te stellen welke huidige leden zich komende periode committeren aan het Cultuurplatform. Het Cultuurplatform wordt kwalitatief beter als leden een representatie vormen van het totale cultuurveld in Papendrecht. Daarom is het wenselijk om andere culturele organisaties op een manier te betrekken bij en verbinden aan het platform.

Dit zijn financieel onafhankelijke organisaties waarvoor het 'aanhaken' een zinvolle invulling moet hebben. Zoals zichtbaarheid, inspiratie, bijscholing of extra inkomsten door extra opdrachten.

Culturele organisaties die op deze manier af en toe aansluiten op uitnodiging van het Cultuurplatform functioneren als het ware als een 'buiten ring'. Voordelen hiervan kunnen zijn:

- Meer inzicht in de samenwerking en samenhang van het totale culturele veld en programma
- Breed draagvlak door een gezamenlijk cultuurprogramma
- Groter netwerk (meer verbindingen voor maatschappelijke doelen)

6. Te nemen acties

De komende periode staat in het teken van met elkaar keuzes maken en daarna handelen. Dit geldt voor zowel de gemeente als voor cultuurpartners. Niet alleen alle mogelijkheden en wensen omarmen, maar ook de realiteit en de onmogelijkheden onder ogen zien.

Door ook duidelijker 'nee' te zeggen tegen bepaalde opties wordt het eenvoudiger om te zien waar men wel 'ja' tegen zegt.

Vervolgstappen uitgezet in de tijd met verantwoordelijke stakeholder

De inhoudelijk invulling en motivatie wordt toegelicht in de paragrafen hierna. Uit de tijdslijn is te zien dat het, gezien de beschikbaarheid van de verschillende partners, een uitdaging is om in juni alle onderdelen af te ronden voordat het komende subsidietraject ingaat.

Tijdslijn	Activiteit	Wie	Resultaat
Februari	14 februari Afronding Adviesrapport en delen met Cultuurplatform	Gemeente, SOC	Goedkeuring vervolg
	27 februari Conceptkader versturen aan Cultuurplatform	Gemeente	Concept Kaders en eindrapport
Maart	Week 10 - 7 maart Bijeenkomst 1 Gemeente – Platform Focus: subsidiekaders, maatschappelijke doelen, middelen en functie/ vormgeving van het platform.	SOC, Gemeente en Cultuurplatform	Definitieve tijdsplanning

	Week 11 Reactie conceptkaders	Cultuurplatform	1e reactie conceptkaders
Maart/april	Week 13/14 Bijeenkomst met Maatschappelijke partners	SOC, Cultuurplatform, maatschappelijke partners	Verbinding en keuze maatschappelijke partners
April	Week 15/16 Bijeenkomst 2 Gemeente – Platform Focus: Invulling maatschappelijke doelen en partners, toegankelijkheid, inclusie en samenhang.	SOC, Gemeente en Cultuurplatform	2e reactie Conceptkaders
	Week 17 Bijeenkomst met hele culturele veld Papendrecht Eindversie Cultuursubsidie kaders en Cultuurplatform versturen naar Cultuurplatform	SOC, Cultuurplatform, Culturele organisaties Gemeente	Brede cultureel netwerk Cultuursubsidie kaders en functie en taakbeschrijving Platform
Week 18/19 Meivakantie			
Mei	Week 20 Bijeenkomst 3 Gemeente – Papendrecht Vorbereiding presentatie Raad	SOC, Cultuurplatform, Gemeente	a. Cultuursubsidie kaders en functie en taakbeschrijving Platform vastgesteld b. JA moment allen
	Week 20 - 22 Samenwerking met gekozen maatschappelijke partners opzetten.	Cultuurpartners	Inhoudelijke vulling subsidiekaders
	Week 22 Cultuurprogramma Vormgeven – Cultuurplatform	Cultuurplatform	
Juni	Week 24 (half juni) Cultuurprogramma afronden	Cultuurplatform	Cultuurprogramma
Zomerstop			
September	Week 36-40 Subsidieaanvragen aanleveren volgens nieuwe kaders		Subsidie aanvragen met cultuurprogramma
Oktober	Samenwerking met gekozen maatschappelijke partners verdiepen en invullen		Focus maatschappelijke partner
December	Toekenning subsidie aanvragen		

6.1 Scheppen van heldere kaders en verwachtingen

a. Ontmoetingen tussen Cultuurplatform en Gemeente Papendrecht.

Eind februari/ begin maart 2024

Een eerste ontmoeting zou meer helderheid moeten geven over subsidiekaders, waarin maatschappelijke bijdragen, beschikbare middelen en gezamenlijke activiteiten ten aanzien van het platform terugkomen. Het voorstel komt van Gemeente Papendrecht a.d.h.v. dit adviesrapport en eigen inzichten. Ruimte voor cultuurpartners van het Cultuurplatform om hierop te reageren, aan te vullen en suggesties voor aanpassingen te doen.

April/mei 2024

Twee vervolgentoemoetingen tussen gemeente Papendrecht en het Cultuurplatform geeft verder invulling aan de verwachting van (met name op het gebied van) maatschappelijke doelen, maatschappelijke partners en verwachtingen rondom toegankelijkheid, inclusie en samenhang.

Dit is een moment om een commitment te vragen van leden van het cultuurplatform. Het 'go-no go' moment voor partners en gemeente a.d.h.v. de gegeven kaders.

Hier voorafgaand is in maart een bijeenkomst georganiseerd waarin diverse maatschappelijke partners, culturele partners en het Cultuurplatform met elkaar hebben gesproken en mogelijkheden tot samenwerking verkennt.

b. Subsidievoorwaarden en aanvraagprocedure afgerond.

Voor de opstart van de subsidie aanvragen voor 2025 zijn de voorwaarden en de wijze van toekenning gedeeld met alle cultuurpartners. Een eventueel gefaseerde aanpak van onderdelen als meetinstrumenten en de grootte van maatschappelijke bijdragen, wordt helder gecommuniceerd en zo veel mogelijk gekwantificeerd door Gemeente Papendrecht.

c. Kennis en dialoog

Naast het Cultuur Platform worden twee verdiepingsbijeenkomsten georganiseerd.

Cultuur en Maatschappij (werktitel/maart 2024)

In maart wordt een ontmoeting georganiseerd voor culturele organisaties, maatschappelijke partners en het Cultuurplatform om verschillende, snelle formaties kennis te laten maken met elkaar. Doel is om maatschappelijke partners te laten kennismaken met de missie van de cultuurpartners en voor cultuurpartners om meerder maatschappelijke partners te spreken en bevragen.

Cultuur zijn wij (werktitel/april 2024)

Een eerste aanzet om, naast de vaste kern van het Cultuurplatform, ook verbinding te houden met het brede culturele veld in Papendrecht. Aansluiting op het 'afronden' van de Cultuuragenda met een feestelijk moment om de wensen en inzichten van alle culturele organisaties in Papendrecht de ruimte te geven.

6.2 Zichtbaar cultuurprogramma

Naar aanleiding van de hiervoor genomen stappen ontstaat een cultuurprogramma voor de periode 2024-2026. De keuzes en afspraken worden verzameld en gedocumenteerd op een manier dat inzichtelijk is voor gemeente Papendrecht en waar mogelijk ook voor bewoners van Papendrecht. Hoe dat eruit ziet wordt in de gesprekken tussen gemeente en cultuurpartners duidelijk.

Cultuurprogramma bestaat minimaal uit:

- Maatschappelijke doelen waar de diverse cultuurpartners komende periode aan willen bijdragen.
- Beschrijving van de samenwerking met de betrokken maatschappelijke partners.
- Beoogde effect of gewenste resultaat.
- Beschrijving van de methode, interventies of aanpak om het beoogde effect te bereiken en de gewenste doelgroep te bereiken.
- Wijze van het inzichtelijk maken van het bereikte effect.

Cultuurprogramma kan ook aangevuld worden met:

- Onderlinge samenwerking en gewenste resultaat.
- Beschrijving van gezamenlijke acties tot zichtbaar maken van cultuurprogramma op een gepast wijzen voor bewoners van Papendrecht.

Hiermee zijn alle onderdelen afgerond die vormgeven aan een stevig en doordacht cultuurbeleid in samenwerking met het Cultuurplatform. Inclusief een cyclus voor het continue verbetering en communicatie tussen het Cultuurplatform en gemeente.

Bijlagen

- A. Opdrachtschrijving Cultuurmakelaar Cultuurparticipatie
- B. Eindrapport Businesscase Cultuurplatform
- C. Handvest Cultuurorganisaties voor de Raad
- D. Bestuursakkoord Samen maken wij Papendrecht 2022-2026
- E. Aanpak cultuurparticipatie Papendrecht
- F. Verslagen inspiratiebijeenkomsten
- G. Cultuur dichtbij - Hoe culturele instellingen in de regio Haaglanden cultuurparticipatie vergroten
- H. Input cultuurpartners – Aanzet tot Cultuurprogramma
- I. Code Diversiteit & Inclusie

HANDVEST

CULTUURORGANISATIES

VOOR

DE RAAD

GEACHTE RAAD,

We vallen maar meteen met de deur in huis.

Cultuur is belangrijk

Afleiding, ontspanning, ontroering, verbeelding, schoonheid: mensen hebben het nodig. De afgelopen jaren hebben dat zeker bewezen. Cultuur is onmisbaar. Het is van onschatbare waarde voor de inwoners van de gemeente Papendrecht. Cultuur beleven - passief of actief - draagt bij aan:

- het maatschappelijk welzijn;
- de samenhang in de gemeenschap;
- de mentale en fysieke gezondheid van mensen.

Cultuur genereert dus niet alleen omzet. Het brengt ook levendigheid.

Een gemeente met een kwalitatief, breed en aantrekkelijk cultuuraanbod is een fijne plek om te wonen en te leven.

“
**CULTUUR IS
ONMISBAAR**
”

ANDERS GEZEGD:

Wij als cultuurorganisaties kunnen een bijdrage leveren aan de collegedoelestellingen. Of eigenlijk: **we móeten een bijdrage leveren.** Aan alle maatschappelijke thema's die spelen binnen de gemeente: eenzaamheid, armoede, gezondheid, veiligheid. Cultuur heeft op deze vlakken een belangrijke rol te vervullen in de samenleving.

“

**WE WILLEN EEN BIJDRAGE
LEVEREN AAN
COLLEGEDOELSTELLINGEN**

”

Daarom hebben we ons gebogen over het mooie cultuuraanbod in onze gemeente, en de manier waarop we dit nog beter kunnen borgen en uitdragen. We zien dat er behoefte is aan een integraal, meerjarig cultuurbeleid. **Geen losse flodders, maar een plan waar we samen met de gemeente aan gaan werken.** Voor het versterken van het culturele aanbod en daarmee het versterken van de samenleving. We willen een breed, toegankelijk en relevant cultuuraanbod creëren. Voor iedereen. Daar werken we nu al hard aan. Maar er is meer nodig. **Om echt van betekenis te zijn in de gemeente Papendrecht zijn inzicht, verbinding en samenhang onmisbaar.** We beschrijven nu stap voor stap wat dat precies inhoudt.

1. Een breed aanbod - door inzicht

Wie het cultuuraanbod van Papendrecht in kaart brengt, wordt aangenaam verrast. Er is meer dan je zou denken. Van koren tot kunstenaars en van theatermakers tot openbaar kunstbezit. Een deel van dit aanbod is ontstaan uit gemeentelijk beleid. Andere aanbieders ontwikkelen activiteiten omdat ze dat leuk vinden.

Amateurs, professionals, zzp'ers en andere instellingen doen er alles aan om de meest bijzondere culturele activiteiten en evenementen te verzorgen in Papendrecht. Daar zijn we enorm trots op. Maar, we willen onszelf blijven ontwikkelen. Er is bijvoorbeeld nog te weinig aanbod voor jongeren. En we geven te weinig aandacht aan thema's als inclusie. Met een meerjarig cultuurbeleid kunnen we beter aansluiten op wat er speelt binnen de gemeente. Op wat de inwoners wensen en van ons nodig hebben.

2. Een toegankelijk aanbod - door verbinding

Cultuur voor iedereen. Dat klinkt vanzelfsprekender dan het is. Het aanbod zelf speelt hierbij een rol, maar ook andere factoren: er ontbreekt aansluiting bij de belevingswereld van jongeren, voor minima is het vaak onbereikbaar en ook voor nieuwkomers is cultuur nog te ontoegankelijk. Dat willen we niet. Voor ons als cultuuraanbieders is het benaderen van deze (nu nog) onbereikbare doelgroepen niet makkelijk. **Ons doel? Meer verbinding. Met de doelgroepen zelf, de gemeente, maatschappelijke instellingen, ondernemers en het onderwijs.** We willen elkaar aanvullen en versterken. Om zo samen nog meer inwoners te bereiken.

3. Een relevant aanbod - door samenhang

Een betere verbinding leidt tot meer samenhang. Er is al veel wat Papendrechtters met elkaar verbindt. Ze beleven en vieren mijlpalen samen, ze delen maatschappelijke zorgen en ze voelen dezelfde betrokkenheid bij hun gemeente. Dit kunnen we versterken door cultuur. Door in te zetten op een gezamenlijk en doorgaand aanbod van culturele en maatschappelijke instellingen. **Oftewel: minder eilandjes, meer connectie tussen de cultuuraanbieders.** Want het schort niet alleen aan de verbinding met anderen. We moeten ook werken aan onze onderlinge samenwerking.

“

MEER CONNECTIE TUSSEN
CULTUURAANBIEDERS

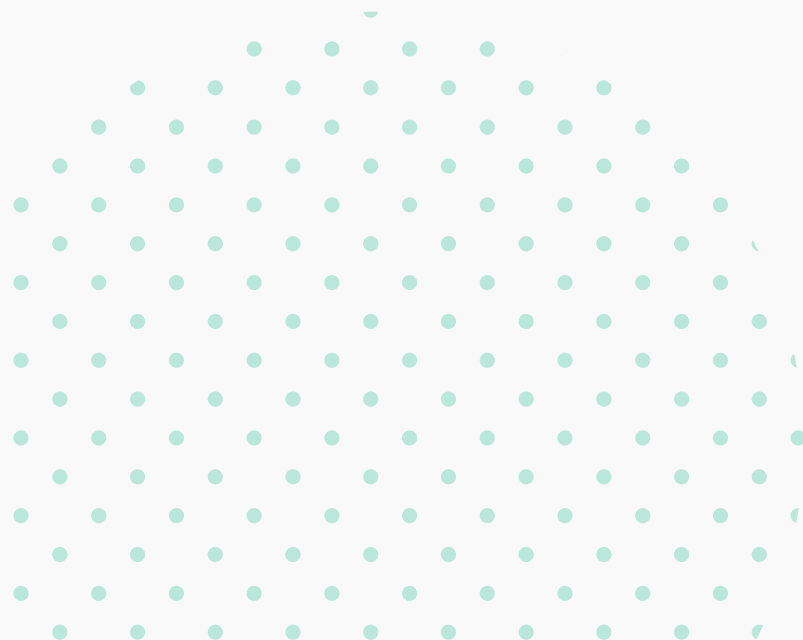
”

SUCCESVERHALEN

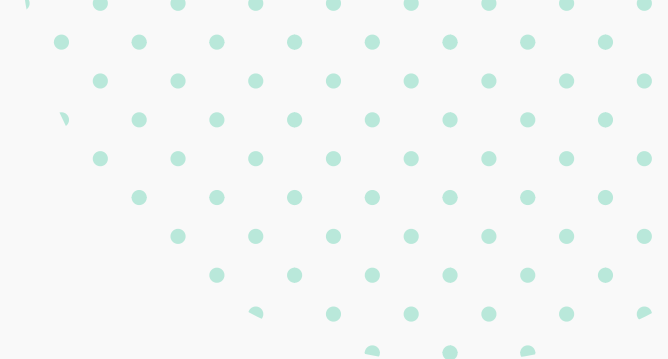
Deze succesverhalen bewijzen dat een gezamenlijke aanpak werkt:

- De Pup (Pop-up Papendrecht)
- De reeks voorstellingen 'Gouwe Ouwe'
- Het Wereldfestival
- De Proeverij
- De Buitenspeeldag
- De gezamenlijke opening van het cultureel seizoen

Zulke prachtige - het liefst terugkerende - activiteiten mogen niet ten koste gaan van het afzonderlijke en unieke aanbod van de cultuuraanbieders. Maar ons credo is wel: **samen kunnen we meer.**

ONS ADVIES

Voor cultuuraanbieders

Die laatste zin: samen kunnen we meer. Die zegt heel veel. Want om bovenstaande te bereiken, moeten we echt sámen aan de slag. Ons advies aan de hele cultuursector - inclusief het Cultuur Platform Papendrecht - is dan ook:

- **Zoek meer samenwerking.** Met elkaar, met ondernemers, met maatschappelijke instellingen, met de gemeente en met het onderwijs. Creëer ruimte voor ontmoeting. Ga brainstormen, organiseer inloopavonden en kijk eens hoe je elkaar aan kunt vullen. In kennis, ervaring en expertise.
- **Benader je (potentiële) doelgroep.** Wat willen Papendrechters? Wat vinden ze leuk? Wat hebben ze nodig? Richt je hierbij ook op de kwetsbare doelgroepen, zoals ouderen en nieuwkomers. Of op de jeugd, die we nu nog niet genoeg bereiken. Dat kan betekenen dat je soms uit je comfortzone moet stappen.
- **Creëer genoeg ruimte voor maatschappelijk relevant en gezamenlijk aanbod.** Houd bijvoorbeeld standaard één of twee dagen in de maand vrij voor een overkoepelende activiteit.
- **Ontwikkel gezamenlijke (of op zijn minst overkoepelende) marketing.** Ook hier geldt: bundel je krachten met andere aanbieders. Zorg bijvoorbeeld voor een gezamenlijke agenda in Het Kontakt of een nieuwsbrief.

Voor de gemeente

Als cultuuraanbieders hebben we dus nog grote stappen te zetten. Maar we verwachten hierin ook iets van de gemeente Papendrecht. We adviseren de gemeente dan ook:

- **Verbeter de zichtbaarheid en vindbaarheid van het cultuuraanbod.** Faciliteer marketing en communicatie, zoals een complete uitagenda in het Gemeentenieuws. Of meer gratis advertentieruimte voor de cultuuraanbieders.
- **Help ons de toegankelijkheid van culturele activiteiten en evenementen te verbeteren.** Bijvoorbeeld door een gebruiksvriendelijke voorziening voor minima in het leven te roepen: de Papendrecht-pas.
- **Ondersteun cultuuraanbieders die hun aanbod (willen) verbreden.** Maak ruimte voor nieuwe initiatieven en draag daaraan bij. Met een focus op de lange termijn.
- **Denk met ons mee over het bereiken van kwetsbare doelgroepen.** Help ons bij het vormgeven van gesprekken met Papendrechters, zodat we de wensen en interesses van iedereen in kaart kunnen brengen.
- **Draag de waarde van het Papendrechts cultuuraanbod uit.** Neem als gemeente een actieve ambassadeursrol aan, overal waar het kan.
- **Zorg voor een goed vrijwilligersbeleid.** Denk samen met ons na over een visie op de inzet van vrijwilligers. Met duidelijke rollen en competenties. En een heldere grens tussen vrijwillige en betaalde inzet. Zo wordt werving makkelijker, zijn er minder conflicten en is er minder verloop.
- **Faciliteer culturele instellingen met geschikte accommodatie.** Passende huisvesting is onmisbaar om ons als cultuur te presenteren, in alle facetten.

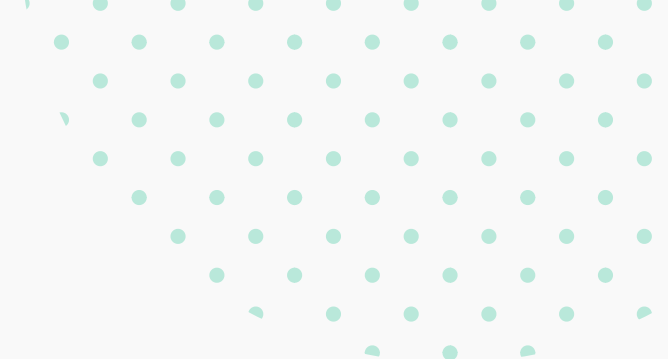
NIEUWE ADVIESRAAD?

Deze aanbevelingen vragen veel samenwerking en overleg met jullie als gemeente. Hoe mooi zou het zijn om dit te doen in een nieuwe en actieve culturele adviesraad? **De huidige adviesraad is volgens ons - hoe waardevol ook - te sterk verweven met de Stichting Culturele Raad Papendrecht.** In de adviesraad en de stichting zitten grotendeels dezelfde mensen. Dit is zo gegroeid en daar hebben we begrip en sympathie voor.

Maar we vinden deze situatie ook onwenselijk. De adviesraad beslaat nu namelijk maar een klein deel van het Papendrechtse culturele veld. Veel lokale cultuuraanbieders vinden geen aansluiting bij wat - in potentie - de beste gesprekspartner met de gemeente zou kunnen zijn. Ons laatste advies is dan ook:

- **Behoud de Stichting Culturele Raad.** Deze ontwikkelt prachtige activiteiten die onmisbaar zijn in Papendrecht.
- **Werk aan een nieuwe adviesraad, waarin het complete culturele veld vertegenwoordigd is.** Als iedereen een stem heeft, vindt de adviesraad meer gehoor bij het bestuur en wordt het een onmisbare schakel in het cultuurbeleid.

Zie dit handvest als een uitnodiging

Samenvattend: er is werk aan de winkel Als cultuuraanbieders willen we nog meer van waarde zijn voor Papendrecht, en de inwoners een breed, toegankelijk en relevant cultuuraanbod bieden. Vanuit inzicht, verbinding en samenhang. Maar dat kunnen we niet alleen.

Dit handvest is dan ook een uitnodiging. Zodra het bestuursakkoord er is, gaan we graag het gesprek aan met de gemeente. Om samen te bekijken hoe we kunnen helpen en van betekenis kunnen zijn in Papendrecht.

Hoe we samen de doelstellingen in het collegeprogramma kunnen halen. Zodat de lokale cultuursector kan groeien van bijzaak naar hoofdzaak in de samenleving. Maar vooral: zodat we samen geluk kunnen brengen aan alle Papendrechtters.

“

**GELUK VOOR ALLE
PAPENDRECHTERS**

”

MET MEDEWERKING VAN:

100 JAAR
EXCELSIOR

ToBe
CULTUUR
CENTRUM

crp Stichting
Culturele Raad
Papendrecht